

AKROPOLITÁN

A photograph of a person walking away from the camera on a paved path covered in fallen autumn leaves. The person is holding a bright blue umbrella. The path is flanked by trees with vibrant yellow and orange foliage, creating a tunnel-like effect. The ground is covered in a thick layer of fallen leaves in various shades of red, orange, and yellow.

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILIZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

č. 140

ŘÍJEN 2021

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

ŘÍJEN 2021 Filozofie pro život č. 140

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUČ

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová, Martina Flaitingrová

Jana Aksamítová, Ondřej Aksamít,

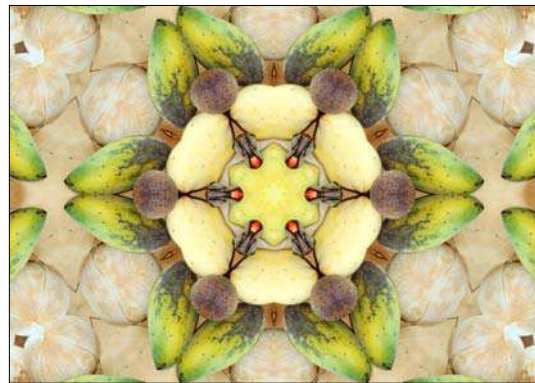
Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

SYMBOLISMUS ČÍSLA ŠEST

PATOLOGIE STRACHU

7

ZELENÁ HORA – HVĚZDA MEZI STAVBAMI

10

O VODĚ

12

Nedávno jsem narazila na zajímavý citát antického filozofa Plutarcha: *Intelligence není nádoba, která se naplňuje, ale je jako dřevo, které hoří.*

V tomto měsíci se opět otevřely školy a další vzdělávací instituce. Smutné je, že tento začátek nevyvolává u dětí radost z poznávání nových věcí prostřednictvím vzdělávání, ale spíše pocity nelibé, až strach. Možná, že kdyby se školy více otevřely vnějšímu světu a počítaly s tím, že děti nepřicházejí jako *prázdna nádoba, která se naplňuje*, ale naopak zohlednily jejich dosavadní znalosti, zkušenosti a představy, pomohly jim je zpracovat, zapálit a propojit s novými poznatky, tak by děti škola více těšila. Nepřipadala by jim jako jiná planeta, kde se mluví odlišným jazykem, než na jaký jsou zvyklé, ale jako součást jejich světa, která je může velmi obohatit a pomoci doplnit, upřesnit, utřídit to, co už vědí nebo tuší. Navíc některé děti někdy umí v určitých oblastech více než učitelé a umožnit jim podělit se o své poznání by obohatilo všechny ostatní.

V podstatě totéž platí i pro dospělé. Z filozofického aspektu můžeme Plutarchovu myšlenku spojit s přístupem velkého filozofa Platona, který učil, že člověk vše podstatné ví a musí to především vytáhnout ze svého nitra. Nejde tedy o to plnit se dalšími a dalšími informacemi, což občas činíme všichni před obrazovkami počítačů či chytrých telefonů. Podobně jako nakládáme studentům množství informací, přehlcojeme se jimi i my dospělí, ale spíše bychom všichni potřebovali lépe vědět, jak se v nich vyznat, jak odlišit pravdivé od falešných, jak vybrat ty podstatné apod. K tomu je nezbytné nechat si čas pro sebe sama, odvážit se začít používat to, co již víme, a navíc se ještě nebát ponořit do nitra a pokusit se poznat to nejtěžší: sebe sama. Určitě na to nejsme sami, protože mnoho velkých filozofů a mudrců usilovalo o totéž a mohou nám poskytnout cenné rady opřené o vlastní zkušenosti.

Existuje spojitost mezi tím malým a velkým, mezi mikrokosmem a makrokosmem, mezi člověkem a Univerzem. Jinými slovy, poznáme-li důkladně sebe sama, je to cesta k lepšímu poznání druhých, světa kolem nás, a dokonce i Univerza.

Ivana Hurytová

ÚHEL POHLEDU

Při svých cestách do práce jsem pravidelně potkával muže na vozíku. Fascinoval mě jeho neustálý úsměv a dobrá nálada. Ať bylo léto a slunce na něj nemilosrdně pražilo, ať pršelo a vozík mu nekontrolovaně klouzal po rozmoklých spadáných listech, ať byl celý zmoklý nebo zasněžený bez možnosti se schovat pod deštník, protože obě ruce potřeboval k řízení, ať ho málem srazil nepozorný spěchající chodec, muž vypadal pořád spokojeně a dobře naladěn.

Jednou jsem to už nevydržel a zeptal jsem se ho: *Jak to, že jste stále tak šťastný, copak vám nevadí, že jste tak omezený ve své svobodě, připoutaný na invalidní vozík?*

Muž se na mě zeširoka usmál: *Ale já nejsem vůbec nesvobodný nebo připoutaný na vozík. Naopak ten vozík mi dává svobodu a volnost jezdit, kam chci a potřebuji. Kdybych jej neměl, byl bych připoutaný na postel a nemohl bych opustit svůj byt.*

**„Nehledejte štěstí venku,
ale v sobě, neboť jinak
ho nikdy nenajdete.“
Epiktétos**

SYMBOLISMUS ČÍSLA ŠEST

Čísla nemusí představovat pouze kvantifikátory, ukazatele množství. Mohou ztělesňovat i komplexnější významy, principy, hodnoty, kvality či vlastnosti. V tomto smyslu pak mluvíme o symbolické či **esoterní matematice**, která se snaží zprostředkovat ony hlubší, vnitřní, na první pohled skryté ideje. Otec evropské matematiky a hudby, filozof a mystik Pythagoras, právě takto na čísla nahlížel; největší antický filozof Platon na něj později v mnoha ohledech navázal svým učením o idejích. Deset základních číslic (nebo prvních deset čísel počínaje nulou) je z tohoto úhlu pohledu možné interpretovat jako deset základních principů, kvalit nebo idejí, jejichž kombinací vzniká veškerá složitost a nádhera kosmu (*kosmos* – řecky to, co je krásně uspořádáno, klenot či šperk).

Ani následnost čísel v číselné řadě není náhodná. Představuje postupný proces utváření a vývoje univerza od tajemné fáze počáteční jednoty (singularity) až po nekonečnou rozmanitost forem. Koneckonců, člověk je na svém počátku také jen jedinou buňkou, která se teprve procesem dělení rozroste na miliardy buněk různého druhu tvořících pak tkáň a orgány našeho organismu. Deset číslic

můžeme tedy připodobnit k deseti základním písmenům, s jejichž pomocí je sepsána kniha stvoření. Kdo je dokáže správně číst, dokáže pochopit podstatu všeho. Pustíme se tedy společně do rozjímání o symbolických významech čísla 6.

Šestka je číslo sudé; to znamená, že se dá rozdělit na dvě stejně velké části. Je výsledkem násobení dvojky s trojkou, tedy sudého a lichého čísla, a dále je rovno součtu svých dělitelů: $1 \times 2 \times 3 = 6$ a zároveň platí, že $1 + 2 + 3 = 6$.

Naše obvyklá každodenní zkušenost se světem je rámovaná třemi dimenzemi prostoru (3D) a ty jsou definovány **šesti směry**: dopředu – dozadu, vlevo – vpravo a nahoru – dolů. Snadno si je můžeme představit ve spojení se šesti stěnami krychle. V tomto eukleidovském trojrozměrném prostoru se můžeme orientovat pomocí souřadnic $x - y - z$. Šest vrcholů má osmistěn, který můžeme obdivovat v uspořádání krystalu fluoritu; hexagonální symetrií se vyznačují nerosty jako grafit či kalcit; šest hran má také nejjednodušší typ prostorového tělesa, *čtyřstěn*.

Když rozdělíme kružnici na šest stejných částí, například za pomoci kružítka s poloměrem kružnice, získáme úhel o velikosti 60° (a dále 120° , 180° , 240° a 300°). Spojením bodů pak vznikne pravidelný **šestiúhelník** neboli **hexagon**; propojíme-li body navzájem, každý s každým, získáme **šesticípou hvězdu** nebo též **hexagram**. Tvar *hexagonu* máme většinou intuitivně spojený se včelími plástvemi. Včely jej nepoužívají náhodou. Šestiúhelník je totiž vedle trojúhelníku a čtverce jediným z útvarů, který je možné reprodukovat všemi směry v ploše tak, aby byl prostor dokonale využit. S pětiúhelníkem ani sedmiúhelníkem to možné není. Včely navíc mají tři páry nohou, dohromady tedy šest končetin, což je charakteristické pro všechny zástupce hmyzu.

Nejkrásnějším příkladem pravidelného *šestiúhelníku* přirozeného původu jsou určité sněhové vločky. Jejich typická hexagonální struktura je dána charakterem molekuly H_2O , jež omezuje možnost napojování dalších molekul a ovlivňuje tak vznikající makroskopický tvar. Neopakovatelnost každé vločky je dána jedinečnou trajektorií jejího letu a podmínkami, jež na ni působí. Každá jemná odchylka teploty, vlhkosti a síly větru se zapisuje do její výsledné podoby.

Šesticípá hvězda neboli *hexagram* je starobylý ochranný symbol v Evropě známý též pod názvy *Davidova hvězda*, *Davidův štít* nebo též *židovská hvězda*, ve skutečnosti však není spjat výlučně s židovskou kulturou a historií; jeho výskyt je univerzální. Nacházíme jej například v podobě rozetových oken některých křesťanských gotických katedrál, v islámské kaligrafii i v indických obrazech zvaných **jantry**, které slouží jako vizuální pomůcka pro cvičení koncentrace (např. *Šrí jantra*). Hexagram je tvořen průnikem dvou opačně orientovaných rovnostranných trojúhelníků. Jaké je jeho symbolické poselství? Stručně řečeno, představuje harmonii protikladů, jejich plodné spojení, které přináší tvoření a život. Nepřekvapí nás tedy, že podle knihy Genesis byl svět stvořen za šest dní. Trojúhelník, který směřuje zdola nahoru, představuje mužský princip a ohnivý živel, protože oheň vždy hledá cestu vzhůru, je vzpřímený, vertikální, pozve-

dající a aktivní. Druhý trojúhelník směřující shora dolů představuje ženský prvek a vodní element. Voda vždy sestupuje dolů (pokud není ohřátá ohněm), hledá nejnižší místo, střed, základnu a klid. V Indii se šesticípá hvězda nazývá **Shatkona** a symbolizuje spojení *Puruši* (prvotního ducha) s *Prakriti* (prvotní hmotou), jež je vlastní podstatou všeho projeveného života; když duch hmotu opustí, forma se začne rozpadat. V jiném klíči interpretace *Shatkona* reprezentuje sjednocení boha Šivy s jeho manželkou Šakti.

Symbolická matematika nám tak může napomoci vnímat svět a přírodu odlišným způsobem: jako krásné a úžasné místo, které je plné významů, jež se nás niterně dotýkají. Pokud se seznámíme s hlubšími interpretacemi kvalitativních významů čísel, tyto analogie a asociace nám pomohou vytvořit nový obraz světa, který bude celistvější a úplnější, který dokáže překlenout zdánlivou propast mezi obory, jako jsou věda, umění a náboženství. Svět je jeden! Příroda sama k nám pak začne promlouvat skrze své tvary a struktury a my v nich dokážeme číst jako v knize o hlubších zákonitostech, jichž jsme součástí a které nás utvářejí.

Zbyněk Machetanz

PATOLOGIE STRACHU

Mnohokrát jsme o tom mluvili, a je třeba to znovu zopakovat: člověk je nemocný strachem a důsledky této nemoci se projevují v nových a horších chorobách, které se objevují den co den.

Strach je hrozný dráp, který se zatíná do myšlenek, citů a vůle a zbavuje člověka veškeré možnosti jednat inteligentně. Vitální jednání se omezuje na obranu, na útěk od všeho, na vyhýbání se odpovědností, vyhýbání se jasným postojům, na skrývání se, abychom nepřitahovali pozornost. Nejvíce oceňováno je dnes to šedé a neprůhledné, a právě to jsou charakteristiky strachu, který je také neprůhledný a šedý.

Za takových okolností se objevuje zvláštní postoj: ten „proti“, ten, který se staví proti všemu, pokud to znamená menší osobní rozhodnost. Všechno je „špatné“, protože to první, co vyniká, jsou nedostatky, zatímco rostoucí strach nedává žádnou příležitost poznat ctnosti.

Být proti všemu – což je totéž, jako nebýt pro nic – je nový patologický projev vyplývající ze strachu. Jediné, co se podporuje jako dobré, je vlastní prospěch, vlastní přežití, i když se pro něj musí zničit všechno ostatní, což je to, co bezprostředně následuje v rámci postoje být proti všemu jinému. Je zřejmé, že se jedná o zvrácenou formu egoizmu, v níž se „já“ prosazuje do té míry, že pohrdá vším, co ho obklopuje. Nejedná se o to, aby se každý v tom svém povznese, nýbrž o ponižování všeho kolem, aby vynikla vlastní výška... Nejedná se o překonání špatností, které svět postihují, nýbrž o to, že se ze strachu popírají

a pomlouvají a zároveň se hlava skrývá pod křídly nečinnosti.

Filozof musí vymýtit strach a s ním i všechny jeho formy. Musí se naučit rozlišovat to dobré od toho špatného, musí podporovat své myšlenky a odlišovat je od těch druhých, které mu odporují, ale vždy za použití vůle a činů. Nelze být jednoduše „proti“. Je třeba mít nejprve pevné a autentické ideály, abychom mohli odporovat něčemu jinému. Spíše než odmítat je třeba přijímat. Spíše než popírat, je třeba vědět.

Filozof může najít chyby a objevit nedostatky v různých aspektech života, nespokojuje se však s tím, že na ně upozorňuje nebo se jich bojí, nýbrž horlivě pracuje na zlepšení všeho, co je v jeho možnostech, přirozeně počínaje sám sebou. Filozof si také všímá, že kromě toho špatného vždy existuje i to dobré a pozitivní, pouze to někdy spí, nebo je to je to pohřbeno pod vlnami strachu a netečnosti. O ctnosti, stejně jako o každou dobrou rostlinu, je třeba se starat a pěstovat je, dokud nedosáhnou svého největšího rozvoje.

Filozof se nestaví proti životu, nýbrž v jeho prospěch, přijímá jeho zrádné proudy a snaží se vyjasnit si své postoje a ideály, což mu usnadní procházet světem. Postoj „proti-všemu“ z nás nakonec učiní „proti-lidi“, a Filozof si váží lidského stavu jako faktoru nezbytného pro stavbu našeho vytouženého Nového a Lepšího Světa.

Delia Steinberg Guzmán

CO ZNAMENÁ „BÝT JAKO V JIŘÍKOVĚ VIDĚNÍ“?

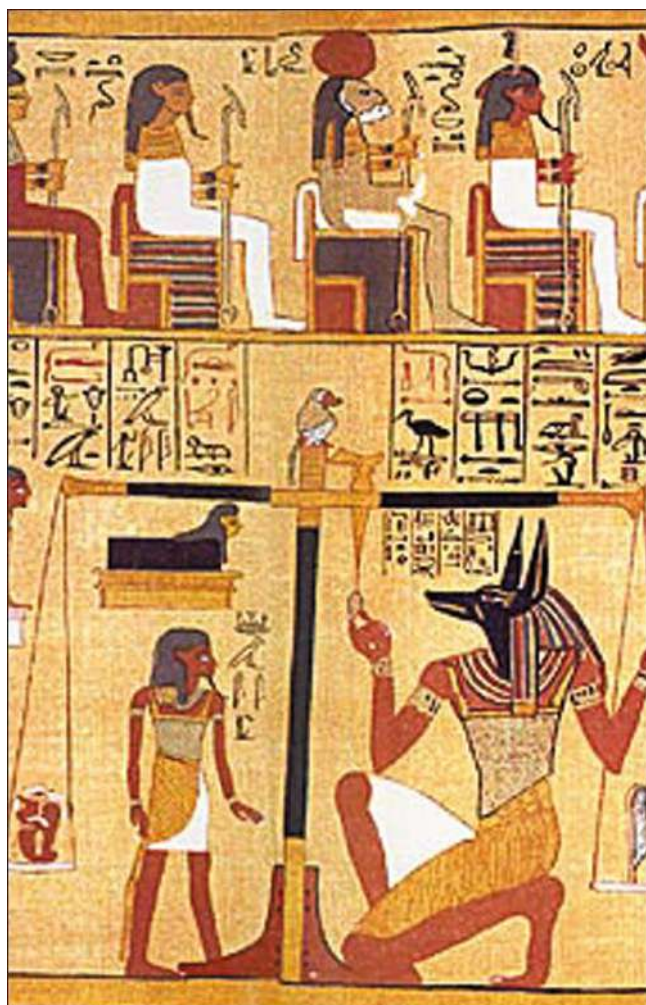
Pokud jste někde použili uvedené přirovnání, tak tušíte, co znamená, ale pokusme se společně poodhalit, z čeho toto rčení pramení.

Jiříkovo vidění je středověká legenda či povídka o kajičné pouti šlechtice Jiříka z Uher do irského poutního místa, zvaného Očistec svatého Patrika. Dílo bylo zapsáno ve 14. století latinsky (latinský název je *Visio Georgii*) v okolí francouzského Avignonu a později bylo čtyřikrát přeloženo do němčiny a jednou do češtiny.

Roku 1352, zřejmě po přestálých hrůzách války, se Jiřík z Uher (skutečná historická postava šlechtice ve službách uherského krále Ludvíka I. Velikého [1342–1382]) rozhodl hledat spásu a klid duše a vydal se na kajičnou pouť, která jej vedla prvně do Říma a pak do katedrály sv. Jakuba v Santiagu de Compostela. Vnitřní mír zde nenašel, dozvěděl se však o existenci Očistce svatého Patrika (anglicky: St Patrick's Purgatory), kam v uvedeném roce dorazil. Prastaré předkřesťanské poutní místo na ostrůvku Station v irském jezeře Lough Derg (Rudé jezero) bylo v sousedství kláštera. Takzvaný očistec byla jeskyně, krypta, či nekromanteion, do kterého byl poutník po řádné patnáctidenní

postní a očistné přípravě zavřen na jeden den. Po čtyřadvaceti hodinách byly dveře opět otevřeny a poutník vyšel ven. Někteří z nich pak popisují vize, kterých se jim dostalo. Nekromanteion se neotvíral často, předchozí kajíčník jím prošel v roce 1329 (o třiadvacet let dříve), Jiřík musel mnichy přesvědčit o svém upřímném a čistém úmyslu hledání spásy a klidu duše. Kajíčníci zde upadali do stavu klinické smrti, ze které se pak sami probrali. Je pravděpodobné, že ne všichni kajíčníci pouť zásvětím přežili, konkrétní údaje o tom však nemáme. Krypta je dnes zasypaná, přístup na ostrůvek v jezeře Lough Derg je pro věřící možný pouze v době náboženské pouti svatého Patrika konané každoročně od prvního do patnáctého srpna.

Jiřík popsal svůj zážitek formou třiceti vizí, které jsou zachyceny v křesťansky stylizované podobě, ve stejnojmenné legendě, která byla v Čechách a na Moravě velmi populární a přešla do lidového rčení. Obsah vizí lze srovnávat s jinými vizemi a „knihami mrtvých“ např. v Egyptě a Tibetu, neboť je v mnoha rysech shodný. Jiřík sestoupil po točitém schodišti z obrovských kamenů (možný megalitický původ stavby) do velké hloubky, až došel k železným dveřím, jimiž

prošel na krásné pole. Další charakteristiky, srovnatelné s jinými texty popisujícími klinickou smrt nebo pouť duše po smrti, s ohledem na rozsah tohoto článku pouze krátce zmíníme: krásné zářivé pole; setkání se třemi muži v bílých rouchách, kteří Jiříkovi radí, jak se má chovat; další pole se zástupy ďáblů a zvířat; velká strukturovanost světa, do kterého Jiřík vstoupil, popis různých prostředí a skupin duší s obdobnými charakteristikami, které obývají společně jedno místo; setkání s dušemi lidí, které znal na zemi – projekce mysli; setkání s dušemi blízkých lidí, kteří již zemřeli; ohnivé výjevy a pekelná muka; popis zářivého města; popis hluboké studny či propasti; Jiřík získá průvodce, krásného mladíka, kterého označuje jako archanděla Michaela; vize vysokého mostu po kterém se musí projít; opět krásná louka a ráj. Jiřík je také vyzván, aby šel za mocnými panovníky světa (králem anglickým, francouzským a egyptským, papežem a císařem babylonským) a přiměl je k sjednání míru a sdělil jim

vše, co viděl. Zda Jiřík pouť ke všem panovníkům vykonal, nevíme. Je ale zřejmé, že se o to pokusil, neboť v Avignonu, kde byly jeho vize zaznamenány, sídlil v té době papež.

Na západě je známějším kajícím, vyprávějším své vize prožité v Očistci svatého Patrika v roce 1153, rytíř Owien. Tím chci jen poukázat na skutečnost, že existuje více středověkých legend, které popisují vize jiných poutníků.

Dnešní přenesený význam úsloví „jsme jak v Jiříkově vidění“ znamená žasnout, být nadšený, považovat něco za neuvěřitelné, ale vidět to na vlastní oči (podobné je „být jako u vytržení“, „být u vidění“).

Hana Moudrá

ZELENÁ HORA HVĚZDA MEZI STAVBAMI

Návštěvníka přijíždějícího do Žďáru nad Sázavou už z dálky zaujme pohled na poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na zelenohorském návrší. Stavba tvoří přirozenou součást krajiny, jako by do ní odjakživa patřila. Je krásným příkladem sjednocení přirozeného prostředí a lidského umění; promlouvá zde duch místa, genius loci, a oslovuje každého, kdo sem zavítá.

Stavba kostela mohla být realizována díky plodné spolupráci dvou výjimečných lidí: opata žďárského kláštera cisterciáků Václava Vejmluvy a geniálního barokního architekta Jana Blažeje Santiniho Aichela. Podnět ke vzniku stavby vzešel od opata, který byl ctitelem Jana Nepomuckého.

Václav Vejmluva byl mimořádně schopný člověk. Proslul jako pečlivý hospodář, jemuž záleželo na poddaných, a také jako opat, který až do své smrti dbal o duchovní rozkvět kláštera. V době, kdy se rozhodl uctít svého oblíbeného světce stavbou poutního kostela, znal Santiniho architektonický rukopis již velmi dobře; podílel se na stavebních úpravách klášterních budov. Pojilo je dlouholeté přátelství i společný zájem o křesťanskou symboliku a kabalistické nauky.

Jan Blažej Santini Aichel se zapsal do dějin architektury jako výjimečně talentovaný umělec. Je mu připisováno kolem osmdesáti

staveb, z nichž většina vznikla mezi lety 1700 a 1723. Originalitou svých řešení se řadí mezi špičku barokní architektury. Proslavil se svým jedinečným stylem nejčastěji nazývaným barokní gotika. Disponoval znalostmi matematiky, geometrie i numerologie, byl mistrem hry světla a stínů a měl neobvyklé prostorové cítění. To vše uplatnil i na Zelené hoře.

Na začátku stálo zásadní rozhodnutí. Kam stavbu umístit? Bylo zvoleno zalesněné návrší nad žďárským klášteřem, a tak se kostel stal dominantou města i celého kraje. Po vykácení lesa dostalo návrší název Zelená hora, který odkazoval na západočeský cisterciácký klášter založený pod Zelenou horou, odkud pocházel Jan Nepomucký i první žďárští mniši. Práce začaly 13. srpna 1719 a už 22. září 1722 byl poutní kostel slavnostně vysvěcen. V následujících letech se pak na půdorysu deseticípé hvězdy začaly zvedat i ambity obepínající celý areál. Z hotového díla se však opat Vejmluva těšil sám; bylo dokončeno krátce po Santiniho smrti.

Santini při výzdobě využil symbolické propojení gotických prvků, odkazů na středověk, kdy Jan Nepomucký žil a působil, a barokních tvarů, aby poukázal na popularitu tohoto světce ve své době. Návštěvníka ihned při vstupu ohromí pocit nadpozemské krásy. Lom světla ve spojení s dokonale promyšlenými okny způsobuje, že tu není jediný tmavý kout.

Přestože je stavba mohutná, člověk zde cítí volnost. Prostor je vybudován takzvaným sakrálním světlem, neboť v období baroka bylo světlo interpretováno jako symbol boží přítomnosti.

V celém komplexu se v souladu s barokní mystikou objevuje symbolika čísel a hvězd. Hvězda vždy byla symbolem naděje, výjimečnosti, věčného života. Tři hvězdy byly osobním symbolem Václava Vejmluvy, rovnostanný trojúhelník představoval Nejsvětější Trojici. Pětka symbolizovala vítězství světla nad temnotou. Stala se opěrným bodem ojedinělého architektonického návrhu: do kostela vede pět vchodů, má pět kaplí a pět oltářů, z dlaždic ve tvaru pentagramu byla poskládána dlažba. Hlavní oltář obklopuje pět andělů. Tři z nich drží zeměkouli, na níž září pět osmicípých cisterciáckých hvězd označujících pět kontinentů, na nichž bylo šířeno křesťanství. Šestka vyjadřovala rovnováhu mezi světským a duchovním životem a také byla jedním ze symbolů Panny Marie, jejíž kult cisterciáci šířili. Pět šesticípých hvězd tvořilo svatozář Jana Nepomuckého.

Vrchol klenby kostela zdobí hvězda s deseti cípy, neboť desítka byla symbolem kosmického řádu určeného božskou prozřetelností. Kolem kostela byl na půdoryse z deseti výsečí kružnic vybudován prstenec ambitů, do něhož je včleněno pět pětiúhelných kaplí – ty sloužily poutníkům k modlitbám a chránily je před nepřízní počasí – a pěti branami zdobenými pěti sochami ctností Jana Nepomuckého. A nakonec dvanáctka, neboť základem projektu je kružnice o poloměru dvanácti loktů. Symbolizuje úplnost: máme dvanáct měsíců v roce, dvanáct znamení zvěrokruhu i dvanáct apoštolů.

Není náhodou, že je Zelená hora první českou církevní stavbou zařazenou na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Historikové umění se shodují, že je v kontextu evropské sakrální architektury naprosto unikátní. Kostel na Zelené hoře je poklad, který stojí za to, aby byl objeven a lépe prozkoumán.

Petra Pavlíčková

Použitá literatura:

Kroupa, Jiří a Sedlák, Jan. Zelená hora: Žďársko Jana Santiniho. Foibos Books. Světové památky UNESCO. Praha 2015.

Jirková, Marie a Karásek, Libor. Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře: Život a dílo architekta Jana Blažeje Santini-Aichla.

O VODĚ

*Ubývá míst, kam chodívala pro vodu
starodávná milá
kde laně tišily žízeň, kde žila rosnička
a poutníci skláněli se nad hladinou
aby se napili z dlaní.*

Voda je živel a téma, kterému se v poslední době věnujeme více. Postihují nás déle trvající sucha i povodně. Vody je v krajině málo, a navíc ji často znečistíme. Půdu i vodu si přivlastňujeme a ztrácíme schopnost dobře o ně pečovat.

Do současného stavu jsme se dostali pozvolna. V minulých staletích si lidé začali krajinu podmaňovat, obdělávat ji a přizpůsobovat tak, aby jim přinášela užitek. Síla přírodních živlů včetně vody byla vnímána jako něco, co nelze překonat a je moudré s ní počítat a přizpůsobit se jí. A když naši předkové přece udělali nějakou chybu, příroda si s ní většinou hravě poradila. Lidí bylo méně.

Jak voda ovlivňuje prostředí

Na zemi a vodu je vázaný veškerý pozemský život. Voda rozpouští živiny a přenáší energii a látky potřebné k životu. Bez ní není míza rostlin ani krev zvířat a člověka. Voda spojuje vše živé. Koloběh vody v prostředí funguje jako obrovská přirozená klimatizace.

V horkých dnech udržuje chládek, protože mokrá a vlhká místa se pomaleji prohřívají a přebytečné teplo voda spotřebovává na vypařování. Naopak v chladných a mrazivých časech voda působí opačně. Teplota mokrého prostředí se snižuje pomaleji. Okolí rybníků a vodních ploch zůstává na podzim teplejší a promrzá později než sušší místa.

Voda umožňuje koloběh energie a činí krajinu přívětivější pro život. Náš svět je vymyšlen a utvořen krásně, dobře, geniálně.

Co se změnilo v posledním století?

Je nás mnohem víc. Díky technologickému pokroku se zvětšují naše možnosti. Doba se zrychluje – i naše zásahy do krajiny jsou rychlejší, razantnější a větší. A naše kolektivní paměť, která obsahuje moudrost a poznání naší přírody, jako by trpěla demencí.

Původní pojetí, že člověk je správcem bohatství jménem půda a snaží se toto bohatství obdělávat jako dobrý hospodář, se téměř vytratilo. Na cestě za maximálním výnosem a ziskem jsme začali zapomínat, že není možné jen brát. Že je potřeba také dávat to nejlepší. Nedáváme, a chceme čím dál víc...

Zadržování vody v krajině

Na začátek je dobré říct, že zadržování vody v krajině není schopnost člověka, ale přírody. Člověk může tuto schopnost podpořit. Přehradý sice mohou trochu pomoci, jsou však rychlým, ale málo efektivním řešením. Důležitější je zaměřit se na rovnoměrnější obnovování schopnosti zadržovat a čistit vodu v krajině. Na polích, loukách, v lesích i na zahradách.

Kdyby tady člověk nebyl, byla by schopnost krajiny zadržovat vodu maximální. Tím, že velkou část půdy využíváme, zbavili jsme ji přirozených společenstev. A aby toho nebylo málo, vlhká a zamokřená místa jsme odvodnili, aby byla větší pole a větší úroda. I remízky a meze jsou z většiny rozorány ze stejného důvodu.

Omezili jsme zadržování a vsakování vody na minimum.

Živá voda aneb co s tím

Dobře se starat o dostatek vody a její čistotu v přírodě znamená dobře pečovat o celou krajinu.

Možná nejdůležitější je nevnímat se jako pán pozemků a znovu jednat jako hospodář, který chce další generaci předat poklad půdy a krajiny v co nejlepším stavu.

V pohádkách se vypravuje, že je někdy jedinou pomocí živá voda. Že pouze ona probouzí ze stavu smrti nebo vážného zranění. Přeneseně je to lék na letargii, únavu, na smrt duše nebo třeba na skleslost, či na ztrátu smyslu života a usilování o něco cenného.

Úkolem člověka není vymyslet lepší svět třeba na Marsu. Náš svět a příroda jsou utvořeny geniálně. Často stačí vytvořit příznivé podmínky pro život, aby se krajina sama uzdravovala. S vodou to velmi souvisí, protože ona skutečně oživuje.

O vodu pečujeme všichni. Už v našich domácnostech se rozhoduje, kolik vody z krajiny odebíráme a jak znečištěná odchází.

Na polích můžeme dosáhnout největších zlepšení, protože tam je situace nejhorší. Hledejme způsob, jak větší bloky zemědělské půdy přerušovat trvalou zelení. Zlepšit tím můžeme hodně, i zasakování vody do půdy. Pokud máte nějaká pole, stojí možná za úvahu, jestli by se například jejich hranice nedala oživit stromy nebo remízky, jak to bývalo dříve.

Vrátit kousek krajiny lesu je ještě lepším řešením, i když je to možné jen omezeně.

Jak pracovat s potoky a podmáčenými plochami je téma na samostatný článek. Proto se omezím na pár obecnějších bodů. V nivách potoků podporujeme přirozená koryta a meandrování toku; pokud voda v potoce začíná vymílat břeh, nechme to pokud možno být. Vhodné jsou tůňky a luční společenstva místo orné půdy. Stejně tak i na podmáčených plochách. A jestliže se na těchto místech začínají objevovat keře a stromy, je to důkaz působení „živé vody“.

Kde najdeme pramen živé vody? V nás. V našem přístupu, v omezení přehnaných nároků a v ekologickém jednání.

*Chraňte tu vodu
nedejte, aby osleplo prastaré zrcadlo hvězd.*

Pavel Kočíř

Citace jsou z básně
Jana Skácela Modlitba za vodu

PROGRAM AKTIVIT

ŘÍJEN – LISTOPAD 2021

ALCHYMISTÉ NA DVOŘE RUDOLFA II.

Přednáška on-line

PROČ LŽEME?

Přednáška

PRAKTICKÁ RÉTORIKA

Krátký kurz

PRAKTICKÁ PSYCHOLOGIE

Krátký kurz

VÁLKA UMĚNÍ

Literární večer on-line

nad knihou S. Pressfielda

PROČ SE SOKRATES NEBÁL SMRTI?

Přednáška ke Světovému dni filozofie

IDEÁLY KRÁSY A DOBRA

Přednáška ke Světovému dni filozofie

LAO-C' A KONFUCIUS

Přednáška on-line

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro Život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE

ČLOVĚK A UNIVERZUM

ODKAZ DÁVNÉ INDIE

ZÁHADY TIBETU

BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE

MOUDROST ČÍNY

VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI

PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“

ARISTOTELES

PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA

DŮLEŽITOST VÝCHOVY

EGYPT

ŘÍM A STOIKOVÉ

DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST

DĚJINY A MYTOLOGIE

HISTORICKÉ CYKLY

SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející schopnosti člověka:

POZORNOST

KONCENTRACE

PAMĚŤ

IMAGINACE

VŮLE atd.

**Vzdělávání mysli
bez vzdělávání srdce
není žádné vzdělávání.**

Aristoteles

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILOZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

www.akropolis.cz